

PROGRAM ZDRAVSTVENO OPISMENJAVANJE I ZDRAVI ŽIVOTNI STILOVI ZA ROME U ROMSKIM NASELJIMA

za lokalne romske edukatore i posrednike

- **Modul 1: ZDRAVSTVENA PISMENOST**
 - **Poglavlje 4: Pristup, razumijevanje i procjena zdravstvenih informacija.**

SAŽETAK:

Da bi pacijenti sami mogli upravljati svojim zdravljem i bolešću, važno je da mogu pristupiti, razumjeti i procijeniti zdravstvene informacije. Međutim, mnogi Romi imaju poteškoća s tim, a ovo poglavlje usredotočuje se na alate za prevladavanje tih poteškoća.

PREGLLED Modula I: Zdravstvena pismenost

1. Što je zdravstvena pismenost?

Istraživanje pojma i definicija zdravstvene pismenosti. Razni aspekti zdravstvene pismenosti.

2. Koncepti i posljedice ograničene zdravstvene pismenosti: Koliko je velik problem zdravstvene pismenosti Roma u Europi?

Zdravstvena pismenost Roma smatra se europskim problemom i izazovom koji pogađa veliki dio stanovništva kontinenta. Ovo poglavlje istražuje razmjere problema zdravstvene pismenosti u europskim romskim zajednicama.

3. Prepreke u komunikaciji između zdravstvenog djelatnika i romskih pacijenata.

Pacijenti romske nacionalnosti s ograničenom zdravstvenom pismenošću često se susreću s preprekama u komunikaciji sa zdravstvenim radnicima i zdravstvenim posrednicima, doživljavajući, primjerice, jezične barijere, nepovjerenje, rasnu diskriminaciju ili jednostavno korištenje medicinskog žargona. Poglavlje se također bavi izazovima koji se tiču pružanja zdravstvenih informacija romskim zajednicama u različitim nekliničkim okruženjima, kako osobno tako i putem informacijske tehnologije.

4. Pristup, razumijevanje i procjena zdravstvenih informacija.

Da bi pacijenti sami mogli upravljati svojim zdravljem i bolešću, važno je da mogu pristupiti, razumjeti i procijeniti zdravstvene informacije. Međutim, mnogi Romi imaju poteškoća s tim, a ovo poglavlje usredotočuje se na alate za prevladavanje tih poteškoća.

**PROGRAM ZDRAVSTVENO
OPISMENJAVANJE I ZDRAVI ŽIVOTNI STILOVI
ZA ROME U ROMSKIM NASELJIMA**

MODUL 1
**Poglavlje 4: Pristup, razumijevanje
i procjena zdravstvenih
informacija.**

Bavljenje zdravstvenom pismenošću Roma kao vještinom

- Zdravstvena pismenost ili sposobnost osobe za pristup, razumijevanje, procjenu i primjenu zdravstvenih informacija može se smatrati posredničkim čimbenikom između socioekonomskih karakteristika i zdravstvenih razlika.
- Romske zajednice u socioekonomskom položaju posebno imaju manje vještina zdravstvene pismenosti.
- Kako bi se razvile ciljane intervencije prilagođene njihovim stvarnim potrebama, važno je razumjeti kako uče i na koje poteškoće nailaze kada rade sa zdravstvenim informacijama.

Pristup, razumijevanje i procjena zdravstvenih informacija

Autorica grafa **Anthea
Burnett**, IAPB
Knowledge Team,
Studeni 2022

Accessing

People access information in different ways

Understanding

People have different levels of knowledge and understanding of eye health

Appraising

People have different abilities to decide which information is trustworthy or relevant

Remembering

Health knowledge needs to be remembered and retrieved when needed

Using

Using knowledge involves daily decisions about prevention, managing symptoms and making or attending appointments

Vještine i informacije o zdravstvenoj pismenosti

- Pacijenti s neodgovarajućim vještinama zdravstvene pismenosti ne mogu učinkovito komunicirati sa zdravstvenim radnicima, razumjeti zdravstvene informacije i odabrati odgovarajuće preporuke za liječenje.
- Kada pacijenti ne dobiju dovoljno informacija za sudjelovanje u donošenju odluka koje se tiču njihove skrbi, to ograničava opseg njihovog sudjelovanja i onemogućuje rani oporavak.

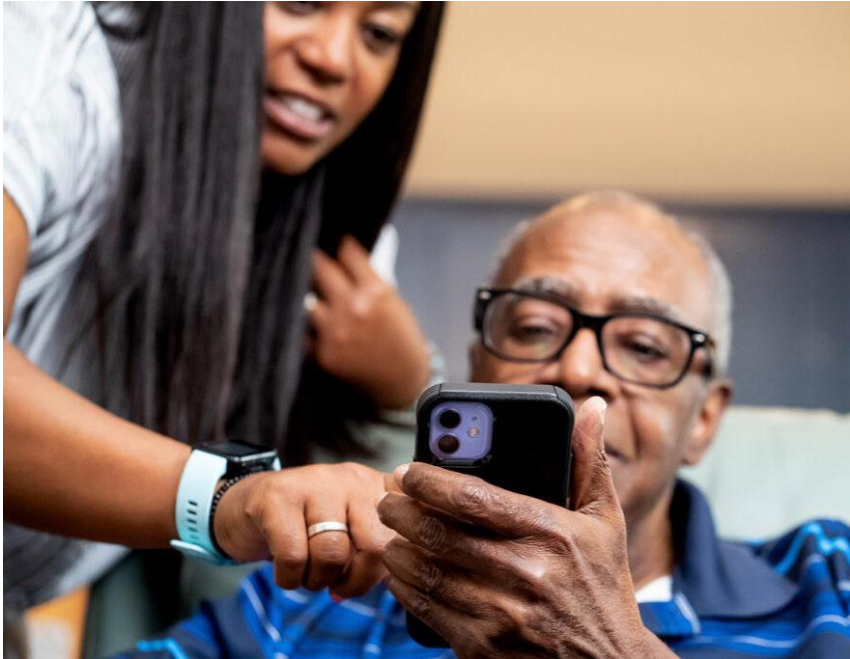

Zdravstvena pismenost je način na koji ljudi pristupaju, razumiju, procjenjuju, pamte i koriste zdravstvene informacije i usluge.

Povećana zdravstvena pismenost može osnažiti pojedince i zajednice da se aktivno angažiraju i koriste zdravstvene usluge koje su im potrebne.

Co-funded by
the European Union

- Zdravstveni djelatnici imaju ključnu ulogu u pomaganju pacijentima da dobiju i razumiju zdravstvene informacije.
- Osim toga, na medicinske sestre često se gleda kao na „komunikacijske posrednike“ između liječnika i pacijenata i od njih se traži da prevedu „medicinski jezik“ na „svakodnevni jezik“ za pacijente. U međuvremenu, oni su glavni stručnjaci odgovorni za zdravstveno obrazovanje pacijenata i aktivnosti promicanja zdravlja.

Pravo na pristup osobnim zdravstvenim podacima

Prema zakonu, pacijenti i njihovi pravni zastupnici imaju pravo vidjeti i dobiti kopije svojih osobnih zdravstvenih podataka od pružatelja zdravstvenih usluga koji ih liječe.

Ove vrste osobnih zdravstvenih podataka uključuju:

- Evidencija potraživanja i naplate
- Informacije vezane uz njihov upis u zdravstvene planove
- Medicinska evidencija i evidencija upravljanja skrbi
- Ostali zapisi koje liječnici ili zdravstveni planovi koriste za donošenje odluka o pacijentima

Ako su te informacije elektroničke, pacijenti također mogu zatražiti da se pošalju trećoj strani po vašem izboru. Treća strana može biti:

- Pružatelj zdravstvenih usluga koji vas liječi
- Član obitelji
- Istraživač

Co-funded by
the European Union

Pravo na pristup osobnim zdravstvenim podacima: Edukativni video

Co-funded by
the European Union

- https://www.youtube.com/watch?v=3WsRzlutBQk&ab_channel=OfficeoftheNationalCoordinatorforHealthIT

Razumijevanje i prikupljanje zdravstvenih informacija

Co-funded by
the European Union

Razumijevanje i prikupljanje zdravstvenih informacija, koje se smatra cjeloživotnim procesom, usko je povezano s nečijim ekonomskim i društvenim položajem te kulturnim naslijeđem. Jasno je da su zdravstveno pismeni građani nužan preduvjet.

Zdravstveni odgoj u romskim naseljima posebno je važan u djetinjstvu jer se time izgrađuju zdravi stavovi i ponašanja prema vlastitom zdravlju koji traju iu odrasloj dobi.

Godine 2013. Svjetska zdravstvena organizacija istaknula je da je zdravstvena pismenost povezana sa socijalnim gradijentom (ljestvicom), tj. što je niže na socijalnom gradijentu, to je jaz u zdravstvenoj nejednakosti veći.

Jednako je nedvojbeno da su ljudi s većim kapacitetom obrade zdravstvenih informacija zdraviji, čime se uspostavlja poveznica između zdravstvene pismenosti i više kvalitete života.

Razumijevanje zdravstvenih informacija na internetu: Evaluacija, alati i strategije

Uzimajući u obzir status interneta kao istaknutog izvora zdravstvenih informacija, procjena internetskog zdravstvenog materijala postala je središnje pitanje u obrazovanju pacijenata. Važno je romske zajednice upoznati s dostupnim strategijama za procjenu karakteristika online zdravstvenih informacija, uključujući čitljivost, emocionalni sadržaj, razumljivost, upotrebljivost. Učinkovita procjena online zdravstvenih informacija trebala bi se oslanjati na mješovite strategije koje kombiniraju kvantitativne i kvalitativne procjene. Alati za procjenu trebaju biti odabrani prema njihovim funkcionalnim svojstvima i kompatibilnosti s ciljnim materijalom.

Kako ocjenjujete zdravstvene informacije koje pronadete na Internetu?

Kada tražite informacije o zdravlju na internetu, važno je procijeniti i izvor i sadržaj koji vam se predstavlja.

Procjena zdravstvenih informacija može se podijeliti u dva velika koraka:

- **površno čitanje** i
- **detaljno čitanje**.

Kao opće pravilo kada tražite informacije o zdravlju, držite se uglednih stranica obrazovnih institucija, vladinih izvora i zdravstvenih udruga i društava

Co-funded by
the European Union

Površno čitanje

Površno čitanje uključuje kontekstualizaciju izvora, a ne njegovo pomno ispitivanje. Dvije strategije za bočno čitanje su ograničavanje klika i SIFT.

Brzo skeniranje URL-ova, naslova i opisa stranica može vam dati dojam širine i dubine rezultata pretraživanja. Prije nego što kliknete i temeljito procijenite rezultate, provjerite možete li odrediti nešto o relevantnosti i pouzdanosti izvora u vašem skupu rezultata (Jesu li naslovi na temu, jesu li huškački? Je li organizacija dobro poznata?)

Svrha ove metode je izbjeći klikanje prve ili dvije veze samo zato što su na vrhu prikaza rezultata.

**Kako pronaći
bolje informacije
o zdravlju na
internetu:
Ograničeno
klikanje:
Edukativni video**

Co-funded by
the European Union

- https://www.youtube.com/watch?v=gbPEiCGxVVY&ab_channel=StanfordHistoryEducationGroup

SIFT metoda: Stani Istraži Pronađi Uđi u trag

SIFT (ili četiri poteza)

SIFT Mikea Caulfielda upućuje vas na 4 stvari kada gledate izvore. Oni su:

Stanite: Ispitajte izvor: Je li vjerodostojan? Ugledan? Ako se osjećate preopterećeno, razmislite koji je bio izvorni cilj kada ste počeli tražiti izvore. Jesu li izvor/informacije koje tražite relevantne?

Istraživanje izvora: Pogledajte odakle informacije dolaze. Tko je ovo objavio? Koja je bila njihova svrha? Koje su potencijalne pristranosti? Postavljanje ovih pitanja prije bilo kakvog čitanja pomaže u određivanju vjerodostojnosti i pouzdanosti izvora.

Pronađite bolju pokrivenost: Ispitajte tvrdnju izvora. Možete li pronaći druge izvore koji potvrđuju ili opovrgavaju tvrdnju? Usporedite i usporedite tvrdnje iz različitih izvora.

Vraćanje tvrdnji, citata i medija u izvorni kontekst: Kada se dijelovi jednog djela uzmu i pročitaju negdje drugdje, ono gubi kontekst i može biti krivo shvaćeno ili pogrešno protumačeno. Da biste bolje razumjeli tvrdnju, najbolje je pronaći izvorni izvor i njegov izvorni kontekst.

Zdravstvena komunikacija Roma kao multidisciplinarno pitanje

Zdravstvenu komunikaciju Roma treba promatrati kao složeno multidisciplinarno pitanje koje uključuje stručnjake, terenske radnike i lokalne organizacije koje rade s romskim zajednicama u Europi koje se bave društvenim odrednicama zdravlja, temeljnim pravima i pristupom pravima i uslugama za poboljšanje zdravlja Roma, kroz istraživanje, zagovaranje, razvoj politike, praćenje i organiziranje zajednice.

Dubinsko čitanje

Površno čitanje uvijek je ključni prvi korak u procesu procjene izvora.

Nakon što ste suzili popis izvora, važno je procijeniti sadržaj **dubinskim čitanjem**.

Godine 1998. šest širokih kriterija za procjenu zdravstvenih informacija objavljeno je u dokumentu [Policy Paper: Assessing the quality of health information on the internet.](#)

Od tada se koriste varijacije kriterija.

Co-funded by
the European Union

Procjena kvalitete zdravstvenih informacija na internetu

- **Vjerodostojnost:** uzmite u obzir izvor, njegovu valutu, relevantnost i postupak pregleda
- **Sadržaj:** treba biti točan i potpun, s odgovarajućim odricanjem od odgovornosti
- **Obznanjivanje:** internetska stranica identificira prikupljene podatke i kako će se ti podaci koristiti.
- **Poveznice:** trebale bi voditi korisnike do drugih pouzdanih izvora informacija
- **Dizajn:** ne utječe na kvalitetu sadržaja, no može imati značajan učinak na isporuku i upotrebu informacija.
- **Interaktivnost:** Interaktivnost ne utječe na kvalitetu sadržaja, no važno je navesti podatke za kontakt i opcije povratnih informacija na web-mjestu.

Co-funded by
the European Union

**Pouzdaní
naspram
nepouzdaníh
ízvora
zdravstveníh
íformacíja:
Edukatívni
vídeo**

RELIABLE SOURCES

of health information and products are licensed professionals who took up specialized and intensive studies in the field.

- https://www.youtube.com/watch?v=Bkpw__1fR6A&ab_channel=LearnMA
PEH

PROGRAM ZDRAVSTVENO OPISMENJAVANJE I ZDRAVI ŽIVOTNI STILOVI ZA ROME U ROMSKIM NASELJIMA

Modul 1: ZDRAVSTVENA PISMENOST POGLAVLJE 4: Pristup, razumijevanje i procjena zdravstvenih informacija.

ZAKLJUČCI

- Pristup, razumijevanje i procjena zdravstvenih informacija bitan je paket vještina zdravstvene pismenosti koje se odnose na nečiju sposobnost lociranja valjanih izvora zdravstvenih informacija, proizvoda i usluga.

Co-funded by
the European Union

PROGRAM ZDRAVSTVENO OPISMENJAVANJE I ZDRAVI ŽIVOTNI STILOVI ZA ROME U ROMSKIM NASELJIMA

